

3. Кравченко С. П. Мова як фактор правоутворення та законотворення : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук / С. П. Кравченко. – Одеса, 2000. 10.

4. Красницька А. В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посіб. / А. В. Красницька. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К.: Парламентське вид-во, 2006. – С 295.

5. Дзейко Ж. О. Законодавча техніка в Україні: історико-теоретичне дослідження : монографія / Ж. О. Дзейко. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – 360 с.

6. Дутко А. Загальна характеристика техніки юридичного нормотворення / А. Дутко // Вісник Львів. ун-ту. Серія юридична. Вип. 35. – 2000. – С. 48–51.

Бондаренко Дмитрій Валентинович,
курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
юридичного документознавства навчально-
наукового інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філологічних наук, доцент *Юлдашева С. А.*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МОВИ ЮРИСТА

Мовна культура є основною ознакою загальної культури людини і разом з тим нерозривно пов'язана як з внутрішньою культурою, так і з культурою її поведінки. Чим вищий рівень мовної культури людини, тим вищий її творчий потенціал. Мова такої людини стає знаряддям найактивнішого розкриття своєї особистості [2, с. 28]. Володіння словом дає змогу поділитися знаннями та враженнями з людьми, відстояти свої переконання, уникнути непорозумінь. А для багатьох професій навички монологічного мовлення просто необхідні під час виконання службових обов'язків.

Існує ряд професій, для представників яких вміння використовувати мову відповідно до ситуації, цільова настанова на єдність мовного режиму офіційного спілкування є функціональною необхідністю. До їх числа належить професія юриста, яка завжди асоціювалася з загальною культурою, глибоким знанням права та вмінням використовувати «витончену словесність» для вираження думок.

Професія юриста – одна з найдавніших у людському суспільстві. У давньому суспільстві функції правотворчості здійснювали досвідчені й найбільш авторитетні старійшини, жерці, служителі релігійного культу.

Формування юридичної освіти розпочалося в VI ст. у Римі. Римські юристи Гай, Модестин, Папініан, Ульпіан є загально визнаними першими творцями правознавства у світі. В Україні початкові знання у галузі права надавали монастирі Києва, Чернігова, Галича, Луцька. Першим університетом в Україні, де здійснювалася підготовка юристів, був Львівський Університет, заснований у 1661 році.

Професія юриста зобов'язує фахівця вникати в усі сфери суспільного життя. Тому найбільш гострою і актуальною сьогодні є проблема регулювання суспільних відносин у сфері контактів з людьми, виховання справжньої культури учасників цього процесу. Застосовуючи методи переконання, використовуючи прийоми культури спілкування, дотримуючись певних правил культури спілкування, його учасники досягають найкращих результатів, роблячи процес спілкування більш ефективним [1, с. 18].

Культуру мови іноді розуміють як грамотність та дотримання норм літературної мови, і цим обмежується розуміння поняття культури мови. Але не варто забувати, що «культура мови – це розділ мовознавства, а також навчальна практична дисципліна, що вивчає нормування і кодифікацію норм літературної мови, встановлює критерії нормативності й стабілізаційні процеси в літературній мові, пропагує зразки досконалої мови, а також поширює лінгвістичні знання серед носіїв мови. Культура мови пов'язана, з одного боку, з правильністю мови, відповідністю її орфоепічним, акцентуаційним, граматичним, лексичним, словотвірним нормам, а з іншого – з мовною майстерністю, стилістичним чуттям слова, доречністю використання варіантних мовних форм [3, с. 81].

Поняття культури спілкування, культури мови є однією зі складових професійно-етичного кодексу юридичної діяльності. Культура спілкування не успадковується, не програмується генетично. Засвоєння норм спілкування – наслідок навчання і виховання. У сфері спілкування велике значення має насамперед культура мови, яка дає відчуття впевненості у собі, у власній здатності переконати співрозмовника. Оволодіння культурою мови – це постійний процес, оскільки зі збільшенням правової інформації, інформаційного потоку загалом дуже важливо стисло, правильно та доречно формулювати думку як усно, так і письмово.

У юридичній діяльності переважає офіційно-діловий стиль, що обслуговує сферу офіційного спілкування (усного й писемного), виявляється в організації й оформленні зв'язків між органами влади, установами, громадянами, міжнародних стосунків у галузі політики, економіки, культури. Стиль вимагає від мовця високої загальної та мовної культури. Недаремно декілька століть функціонує у мові правдивий афоризм: «Стиль це людина. Стиль завжди неповторний, як відбитки пальців людини, та його обличчя, та вираз очей» [4, с. 161].

У формуванні професійної культури мови юриста можна виділити психологічний, інтелектуальний, естетичний, емоційний та комунікативно-логічний аспекти.

Суть психологічного аспекту у формуванні професійної культури мови правника полягає в тому, що він повинен уміти володіти такими психологічними категоріями, як мотивація, бажання, спонукання, захоплення, натхнення, вміння знімати напругу чи долати психологічні бар'єри на основі власних сформованих позитивних емоцій, виявляти професійну зацікавленість, вміло застосовувати владні повноваження.

З правового погляду, принципами інтелектуального аспекту є продуктивне мислення, правова інформаційність, альтернативність версій, що означає повагу юриста до думок своїх колег, поміркованість і виваженість прийняття рішень.

Спілкуючись з населенням, юристові часто доводиться проникати у глибини життя конкретної особистості, трапляється, що у юриста або в учасників юридичної справи виникають негативні емоції, які переростають у конфліктні ситуації, але за допомогою вмілого оперування великою кількістю різних способів та прийомів підвищення виразності мови та посилення її емоційного впливу, а також здатність знаходити адекватну почуттям форму вираження, уміння зіставляти силу емоцій з обставинами та причинами, що їх викликали, відбувається стабілізація емоційної діяльності та врегулювання передусім юридичних конфліктів, формуючи у юриста емоційну витривалість.

Щодо аналізу теоретичних аспектів професійної мови юриста необхідно звернути увагу на лексико-семантичні засоби культури мови, які пов'язані з використанням значень (семантики) слів і виразів.

Аналізуючи питання формування культури професійної мови юриста, великого значення набуває вміння правильно вести дискусію, суперечку, які за своєю природою певною мірою відповідають сутності спілкування. Дискусії – не тільки для того,

щоб давати відповіді, але й для того, щоб сприяти процесу формування питань. Дискусія, навіть суперечка часто допомагає знайти нестандартне розв'язання службової проблеми, яка стоїть перед юридичним колективом. Обмінюючись думками, люди стають духовно багатшими, а також поповнюють культурний рівень мовної підготовки.

Отже, юрист як службова особа виробляє для себе власні норми поведінки, його функціональні обов'язки пов'язані з долею людей. Тому важливо підносити рівень професійної культури мови, виробляти сукупність правил поведінки, зорієнтованих на шанобливе ставлення до громадян, взаємоповагу в міжособистісному службовому спілкуванні.

Список використаних джерел

1. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.

2. Михайлюк В.О. Моделювання як важливий засіб формування культури ділового мовлення / В. О. Михайлюк // Дивослово. – 1999. – № 7. – С. 28–31.

3. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні / В. І. Мозговий. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 592 с.

4. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Н. Д. Бабич. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2006. – 496 с.

Бразалук Максиміліан Юрійович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри юридичного документознавства навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат філологічних наук *Усачова К. С.*

ПОРУШЕННЯ НОРМ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ В НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ

Правотворчість – важлива складова діяльності держави, яка представлена компетентними органами, установами чи організаціями, уповноваженими в передбаченому законом